

När jag kom till firman den 3 oktober 1921, jag var då 23 år gammal, visste jag ej mycket om möbler. Far hade då köpt Bergströms Möbelaffär på Järntorgsgatan 8. Fastigheten hade han köpt 4 år tidigare. Det blev att hjälpa till med litet av varje. Att ta emot kunder var ej så lätt i början. Då gick det bättre att följa med ut på stan med ett lass möbler på handkärren. Det året hade firman köpt den första lastbilen och då var det bara roligt att få följa med ut. Jag hade det året tagit körkort. Det var för det mesta Ernst Carlsson eller Alex som körde bilen. Vi var först av möbelhandlarna som hade bil. Privatbil skaffade vi också den hösten.

Affärerna gick relativt bra de åren. Pappa hade mycket vidlyftiga affärer på flera håll. Vi kan nämna här Fagernäs Väveri i Mölnådal (delägare) tidigare i Säter. I slutet av 20-talet gick det överstyr, vi övertog då och drev det till 1943 då det såldes till rätt så fördelaktigt pris. År 1912 satte han tillsammans med Alfred Peterson, hr Kjellberg och Anders Johansson igång med kraftverk, ett i Lerum och ett i Gunnilse, och försåg då bygden med elektricitet. Jag var med och satte upp stolpar. Lerums Elektriska övertog kraftverken i slutet på 20-talet. Hur det gick ihop ekonomiskt kommer jag ej ihåg.

På Olskrokgatan hade han en manufakturaffär, den såldes 1932 till föreståndarinnan fru Ahlberg.

I Lindome hade han dels möbelfabrik samt speceri- och diverseaffär. Det gick så till att bygdens hemsnickare lämnade sina varor till affären där det fanns ett mycket stort magasin. Där beräknades värdet och sedan togs det ut varor för pengarna. Det blev både virke, fanér, järnvaror, snus och tobak och för övrigt allt i specerier. Dessa möbler såldes sedan, dels i affären i stan och dels av resande ute i landet. David, min bror, reste några år. Fabriken lades ner år 1930 och såldes 1932. Fru Gerda Persson förestod den affären från 1912 till sin död 1961. Därefter fick jag ta hand om den och tillsammans med "Elof" Andersson "Drakenberg" slutsälja lagret. Den 1 maj 1962 överlät vi fastigheten till en Herr Hansén för 80.000,- kr. Den var rätt förfallen då. Inventarierna och resterande lager hade vi dessförinnan sålt på auktion. Det var med en "lättnadens suck" jag vände det företaget ryggen.

År 1912 hade Pappa köpt Torvhögs gård vid Bjösared, där var vi bröder rätt mycket och arbetade. Vi hade flera drängar under årens lopp och så hade vi Johanna, en mycket duktig husföreståndarinna. Hon kunde laga god mat, vad jag särskilt minns var hennes risgrynsgröt, den var god. Hon var så mån om oss allésammans. Det var mycket arbetsamma år. Jag var ju ej där hela tiden men rätt mycket.

År 1918 var Erik ute i militärtjänst. Han var den som hade ansvaret för Småkulla. Jag fick då ta det arbetet. Det var ej så lätt för en 17 års grabb att ha ett sådant ansvar men jag tog det som ett hedersuppdrag och försökte göra mitt bästa. Ernst gick igenom på morgnarna vad som skulle göras, sedan tog jag Mamma till råds många gånger och det gick bra.

Torvhög såldes i september 1920. Jag hade varit där hela sommaren men var i det militära 1 månad. När jag kom hem därifrån hade Pappa sålt gården. Hade han ej gjort det så hade jag troligen blivit lantbrukare och då antagligen i Småkulla. Jag ser dock Guds ledning i det hela.

Den 1:a oktober samma år började jag i Kristinehamns Praktiska Skola, Jag gick där till den 1 juni 1921. Det var en mycket intressant och lärorik tid. Jag hade ej varit hemifrån så mycket så man fick lära sig en hel del både praktiskt och teoretiskt. Hildur, min syster gick där också i en 2-års kurs. På våren det året dog min mamma, vilket var en svår förlust för oss. 1932 på våren dog min far. Han hade då varit omgift i 9 år. Det äktenskapet var ej så lyckligt. Jag tror att det var svåra år för far. Han hade det rätt trassligt med affärerna de åren. En mycket god vän till honom C.N. Andersson, en kolhandlare, gjorde konkurs, Jag tror att det var 1924. Där gick väl närmare 200.000:- kronor för oss. De pengarna hade far dock tjänat på Andersson under krigsåren då han sålde hö till honom. Jag tror ibland får 1:- kr kilot, 1.000:- kr. för ett lass. Lätt fånget, lätt gånget.

Som sagt! Jag började 1921. I stora affären var det då Albert som stod för rulljansen. Fröken Signe Jonsson och Ruth Colldén var medhjälpare. Dom slutade dock, jag tror att det var 1923. Vi hade då en filial på Allégatan som en Herr Johan Eriksson skötte om. Det visade sig sedan att han ej var någon duktig säljare. Han var kvar till 1928. En historia om honom! Då Colldéns var aktiebolag år 1912 hade han en del aktier. Affärerna var ej så lysande så han tyckte väl att det var en dålig affär att ha aktier där. Han gick då till Alfred Pettersson som också hade aktier och sa till honom att han kunde få köpa hans aktier. Du skall få dem billigt men jag vill ej att du skall tala om det för någon. Ja, sade Alfred, du skall få köpa mina ändå billigare, han sa nog något pris, och skrattade, och du får tala om det för vem du vill. Det blev ej någon affär!

Min far köpte sedan in alltsammans. Efter vad jag förstår var det en vansklig affär. Det var hösten 1913. Sedan kom kriget 1914, då såg det mörkt ut men hur det var så ordnade det sig och gick bra. År 1914 på hösten kom Albert hem. Han började då i firman. Han kom från Karlstad där han varit föreståndare för en möbelaffär. Jag tror inte att den affären gick så bra. Paul Persson & Söner hette den. Att Pappa kom att köpa den berodde på att han tidigare haft en rätt stor gård i Värmland. Den låg mellan Kil och Karlstad. Jag tror den hette Lerums gård eller herresäte.

Vi hade affären på Norra Allégatan 2 i många år. Firman ägde då fastigheten genomgående till Pusterviksgatan. När den såldes vet jag ej. Lager hade dom i Järntorgsbasaren. Efter branden 1910 byggdes den upp till möbelaffär. Det var ej mindre än fem möbelaffärer i basarbyggnaden på den tiden förutom en slöjdaffär, Olssons, en virkesaffär, Göteborgs Trä- och Fanér, en herrekipering, en mjölkaffär samt en tobaksaffär. Dessa affärslokaler hyrdes ut av "Colldéns". Så några hyreskostnader för möbelaffären var det ej.

På 20-talet var det rätt besvärligt med personalen. Ruth Colldén, Signe Jonsson och Albert skötte om det då, med Johan Eriksson på Allégatan. Först slutade Signe Jonsson, hon startade egen affär. Sedan slutade Ruth Colldén. Hon var först hos Justus Johansson och sedan hos Olskrokens möbelaffär. Albert skötte sig ej så bra så han måste sluta han också. Vi fick då ett par så kallade affärsföreståndare. Först en som hette Arvidsson. Det var ej så lyckat, han fick snart ge sig iväg. Efter honom kom Linde. Det var trevliga människor både han och hans fru, men han var tyvärr ingen driftig affärsman. Han var väl här i 2 $\frac{1}{2}$ år men fick sedan plats hos Dux i Malmö. Han var ej heller där så länge. Under tiden hade fröken Clara Carlsson börjat hos oss. Det var 1923. Det är 40 år sedan i år. Hon har varit "alla tiders". Där gjorde Pappa ett fynd.

Vi hade också en yngre man som hette Johan Eriksson. Han kom hit något år efter jag hade börjat här. Det var en duktig säljare. Han flyttade sedan till Stockholm där han så småningom öppnade egen affär.

Det blev mer och mer besvärligt med folk så när Linde slutade var pappa rådvill och visste inte vad han skulle ta sig till. Han sade då att Emma, hans fru, skulle ta hand om affären, hon hade väl själv föreslagit det. Då föreslog jag att jag skulle försöka. Då var pappa genast med på det, men vad hans fru tyckte förmler ej historien. Det var på sommaren 1927. Jag hade dittills varit på 8:an, @l. Petterssons Möbelaffär.

Nu blev det att hugga i på alvar. Fröken Carlsson var sjuk och Eriksson hade semester. Detta var efter midsommar. Hildur, min syster, fick nu komma ner och hjälpa till på kontoret. Hon fick taga hand om inbetalningar, fakturor och växlar. Hon hade ju aldrig sysslat med något sådant men hon satte sig snart in i det så det gick riktigt bra.

Det var ingen stor omsättning på den tiden c:a 375.000:- kr i båda affärerna och det var ej direkt dåligt då. När året var slut och bokslut klart så visade det en förlust på 30.000:- kr. så det såg mörkt ut. Vad jag ej förstod då var att lagret var högt uppskrivet tidigare för att det skulle gå ihop och ej visa förlust. Året efter blev det 30.000:- kr i vinst och sedan blev det relativt bra förtjänst varje år.

År 1932 dog min far. Ur affärssynpunkt var det ett mycket dåligt år med Krüger-kraschen och vad det hade med sig i följd. Jag skall ej här gå in på detaljer angående bouppteckning och allt trassel med Emma. Vi kom ifrån det rätt bra tack vare att vi hade vårt arv efter mamma som dog 1921 då alla värden stod högt i kurs.

Nu började goda tider. Hela 30-talet var det bra att göra. Vi ökade omsättningen för varje år. Dock ej 1935 då vi hade en förödande eldsvåda som tog så gott som hela affären. Det var strax före påsk, skärtorsdagsafton, Vi hade ju Järntorgsgatan 8 att ta in i men de andra affärerna hade ingenstans att ta vägen när dom kom tillbaka efter påsk. Det såg mörkt ut för oss då. Det gamla huset på 8:an var ej mycket att ha som det var då. Det var mest uthyrda lägenheter och för övrigt rätt ruffigt. Hur det var så gick jag och hoppades att vi skulle få bygga upp basaren igen. Det var ingen som trodde att det skulle lyckas. De andra möbelhandlarna lade in ansökan att få bygga på 5 år men det blev avslaget. De köpte sig då fastigheter och flyttade in där.

Jag gick dock och hoppades att få komma tillbaka. Vi hade ett hörn med kontoret samt en cigarraffär kvar och dessutom verkstaden därbakom. Jag talade med en god vän, vars chef hade god kontakt med stadens myndigheter. Vi lade in ansökan att få bygga och begärde 6 mån. kontrakt. Till min stora glädje men till många andras avundsjuka förvåning fick vi den godkänd. Jag hade mycket bett till Gud att det skulle lyckas, för det betydde så ofantligt mycket för oss, då vi under tiden kunde ordna med ombyggnad på den stora fastigheten. Det blev svar genast. De åren 1935 till 1948 var mycket goda år. Även om det var svårt många gånger under krigsåren 1940 - 1945 så gick affärerna mycket bra de åren. Bland annat såldes det massor med möbler till Island. År 1946 började det bli aktuellt för Folkets-hus-bygge på den tomten där vi hade affären då. Det var ej fritt utan att det pirrade i magen vid tanken på vad som

förestod. Det var ej så lätt att bli av med hyresgästerna på 8:an. Det var mycket ont om lägenheter, men vi sade upp dem och det ordnade sig undan för undan. En hyresgäst som hade bilskola fick vi placera på Järntorgsgatan 10 där vi hade en lägenhet ledig.

På tal om Järntorgsgatan 10 så hade Far köpt den tillsammans med 8:an. 1917 eller 1918 sålde han ifrån 10:an, med den affären hade han 8:an för 75.000:- kr.

År 1943 köpte vi tillbaka 10:an som vi då fick ge 350.000:- kr. För. Vi köpte affären också, det var "Axel Anderssons Sport- o. Cykelaffär". Det blev David som fick stå för den. Den gick på med lager och inventarier 150.000:- kr. Han fick pröva på både det ena och det andra. År 1954 ändrades affären till Slöjdaffär. Det blev bättre komplement till möbelaffären men det var trångt och besvärligt.

När vi blev uppsagda i basarbyggnaden måste vi försöka att få någon ordning på fastigheten Järntorgsgatan 8. Vi hade en arkitekt Petersson som gjorde upp förslag till ombyggnad men lyckades ej få igenom den i Byggnadsnämnden. Stadsarkitekten ringde mig då och sa att vi måste skaffa en annan arkitekt. Vi fick då Nils Olsson som ritade detta huset, Nu var det bråttom. Vi blev påmind om att vi måste snart vara ute ur den gamla affären. Men det gick undan "värre". Ing. Nils Berg hos Kasper Höglund lade in ansökan om nybyggnad. Samtidigt började han riva huset. När ansökan kom tillbaka "avslagen" då var huset redan nere. Det blev bara att fortsätta, bygget gick bra och vi hörde inget från myndigheterna. Det blev efter dåtida förhållanden en verklig pampig byggnad. Under tiden fortsatte vi med affären i basarbyggnaden, men hade nu måst skära av en del för att Folkets Hus bygge skulle komma fram, den låg nämligen med ett hörn på deras tomt.

På hösten 1948 satte vi igång med en riktig brak realisation, det var en som lät mycket tala om sig. Vi har en del fotografier från den, som säger en hel del. Jag hade då anställt en försäljningschef, H. Darch som hade förmåga att bluffa och kussa på så det både hördes och syntes. På mornarna och förmiddagarna var det lång kö, så det var ansträngande dagar för oss.

Den 1 december 1948 hade vi den stora invigningen med lunch på Margaretaskolan för ett 80-tal gäster. (se fotografier". Det var bankdirektör Ljungdal, Ark. Nils Olsson, Rir. Gustav Johansson dir. Sköldebrand, ing. Nils Berg, en hel del fabrikanter och grossiter. Av oss själva var det jag och Jay, David, Ernst och Alex som var med. Det hölls tal av Ljungdal, Sköldebrand, David samt en del fabrikant-er. Forsten Krisoffersson skötte värdskapet med den "Äran". För oss själva med familjer och anställda hade vi även en trevlig tillställning på Margaretaskolan.

Efter den dagen kom vardagen med sina många problem, inte minst när det gällde pengar, det fattades oss då c:a 400.000:- kr. Skandinaviska Banken gick dock med på att vi fick låna dem mot in-teckningar och borgen av oss samtliga aktieägare, efter c:a 10 år var de dock betalda.

Efter den tiden har det gått i ganska lungt tempo. Det har ej varit några större händelser. Affärerna har gått bra skulderna har vi kunnat betala och vår ställning har blivit god. Vi håller affären på hög standard och har därför bra goodwill utåt, när det gäller leverantörer och kunder.

Fastigheten 10-an håller vi nu på att bygga om. På våren 1943 började vi att planera för ombyggnad i skrivande stund, sept. 1964 är det bra nära färdigbyggt, det ser ut att bli mycket bra det hela, med rymliga äffärslokaler och trevliga kontorälägenheter som kan hyras ut och som klarar räntekostnaderna för bygget.

Ernst och Alex som varit i firman sedan 1921 slutade på våren 1963 och David på våren 64, Jag tänkte väl hålla på några år till om hälsan står bi. Fröken Carlsson hoppas jag att hon håller på ett tag till, hon är den som är svårast att ersätta.